

consil. 13. Afflitus in decisio. 150. Simon de Pratis de interpretatione ultimarum voluntatum, lib. primo. pag. 72. nume. 10. vbi dicit, necessitatem vrget quod quis sponte id fecit, ad quod poterat aliquo casu compelli. Hoc autem probato ex inde resultasset 10 cvidens conditionis & melioratio; & è conuerso, non probato, cessat per consequens suppositum fundamen-
tum. Quinimmo (adiungitur in motiuis) ex lectura ipsarum precum redditur improbabilis huiusmodi qualitas, quia afferit Brandimars, quod se retinuit à tractatu, cum suis propinquis videns eos inhonestam petere. Illa quoque secunda causa, hoc est, periculum litis pendens, à qua volebat minor se eximere, non etiam (dicitur in motiuis) videtur causa sufficiens pro distractione bonorum minoris. Nam aut consideratur tali periculum tamquam causa necessaria contractus celebri. Et tunc debuissest esse cvidens & periculum, prout dicunt de necessitate probanda, Baldus in consil. 332. nu. 3. lib. primo. Ofascus in decis. 171. Simon de Pratis de interpretatione ultimatrum voluntatum, lib. 1. interpretatione secunda, illatione 18. pag. 72. num. 10. & ego ipse in lib. 2. de arbitrariis iudicium ca-
su 182. & tamen de evidenti periculi nullibi appetet. Immo (sic subiicitur in motiuis) ex lectura precum contrarium resultare videtur; quia legitur minorem esse legitimam, & de legitimitate attestari Ioan. Baptis-
tam Barbauriam eius patrem in duobus suis testamentis; ac etiam satis concilenter probatum in processu. Præterea, ex quo nondum publicatus erat processus aduer-
sarius, non etiam potuit considerari aliquod eu-
dens & periculum, aut aëstimatio, habito respectu ad dubium euentum litis. Et tunc necessario probandum est primò, quid vtilius esset pupillo, inspecto sta-
tu litis, subleuare minorem ab huiusmodi periculo, quam prosequi definitiū iudicium, propter tutoris officium; qui tenet vtilia gerere pro pupillo. Et hæc ipsa probatio (ita legitur in motiuo) videtur quasi im-
probabilis ante didicita testificata, & processus publi-
cationem. Quinimmo valde suspectus redditur Do-
minus Carpanus, quod ipse sciret, nullum versari periculum; cum pluries in instrumento assignationis enuntietur iurisconsultus Carpanus de negotio edoc-
etus. Secundò erat probandum (sic dicitur in motiuo) quod huiusmodi periculum communiter tantum aëstimatum fuisset tempore litis mota ab eo; qui onus assecrandi item suscipere voluisset; prout dicitur in
13 contractu transactionis & de probando valore litis, An-
gelus in consil. 353, colum. penult. Castren. in l. Lu-
cius. §. fin. ff. ad Trebellian. & Alba, vbi tradit proxim-
probandi valorem litis, in consil. 310. nume. 8. & se-
quent. & hæc omnia praestanda erant à iurisconsulto Carpano, ad hoc, vt de iusta causa alienationis bo-
norum minoris Barbauria constare potuisset.

Respondeatur, allegata, & considerata in motiuis fundari in sola præsumptione, & suspitione fraudis; quæ omnino cessat ex adhibita causa cognitione, &
14 decreti & auctoritatique interposita à Domino Sena-
to Brugora delegato speciali ad hoc negotium ab Ex-
cellentissimo Senatu. Nam tanta est ius decreti, vt
contractus cum minore celebratus presumatur ad eius
vtilitatem, & commodum confectus; sicuti scribunt
Baldus, Alexander, Corneus, & alij multi, quos con-
gessi, & probauit in Commentarijs de præsumptioni-
bus, lib. 2. præsumptio. 75. nume. 53. vbi nume. 54. ex
15 aliorum sententia subiunxi, decretum & etiam opera-
ri, vt præsumatur, contractum minoris fuisse palam &
bona fide celebratum, & numero 55. adiunxi, præ-
sumi etiam ab eo contractu cum minori celebrato ab-
fuisse omnem dolum, & fraudem. Itaque præsumi-

& 4.

Consilium MCLXV.

123

& 4. & alijs comprobant Romanus in consil. 371. nu-
mero primo. in consil. 517. numero 18. Alexander in
consil. 11. nume. 3. lib. 2. & Parisius in consil. 10.
in fine, libro primo, alios sciens omittit. Nec vrget,
quod in motiuis subiicitur, immo ex lectura precum
constare dictum D. Brandimartem esse legitimum, ex
quo eius pater attestatus fuerat ei fuisse à se legitime
20 præcreatum. Nil sanè vrget hæc patris & assertio, quæ
ei non tertio, sicque Barbaurijs nocet; sicuti in spe-
cie responderunt Ruynus in consil. 63. col. 2. lib. 3. &
Natta in consil. 473. numero 25. libro secundo. Non
etiam repugnat, quod in eisdem motiuis dicitur, quod
ex quo nondum erat publicatus processus aduer-
sarius, non etiam potuisse considerari cvidens pericu-
lum, aut aëstimatio, habito respectu ad dubium euen-
tum litis. Hoc inquam non repugnat, quandoquidem
21 dubius litis & euentus consideratur, non modo quan-
dolis est cœpta, & quādo facta sunt probationes hin-
& inde, sed etiam quando lis adhuc non est inchoata,
sed timor est, ne deducatur in iudicium, vt omnes scri-
bunt in dicta l. ff. de transactio. & doctores supra re-
lati. Nec timor succumbentia cessat, vel spes victo-
ria extat certa publicato processu; cum omnia sint in
22 manu iudicis, & qui potest etiam fidem non adhibere
testibus, pro vna, vel altera parte examinatis, l. 3. §. tu-
magis. ff. de testibus, & hinc dicimus, probationes es-
se iudici arbitrarias, dicta l. 3. §. ideoque, & §. eiusdem,
& scripti lib. 2. de arbitrariis iudicium casu 90. vbi fu-
se differui. Multò minus vrget, quod adjicitur in eis-
dem motiuis, valde reddi suspectum D. Carpanum,
quod ipse sciret, nullum versati periculum, cum plu-
ries in instrumento assignationis enuntietur I. C. Car-
panus de negotio edocetus. Nil sanè omnino hoc vr-
get quia admittimus, Do. Carpanum fuisse edocutum
de his, quæ consilebant in facto, & quæ habebantur
in processu; non tamen inde fit, quod sciret, quæ fu-
tura esse sententia, quæ in iudicis corde, & animo po-
sita erat. Et præterea omnem, vt iam diximus, suspi-
cionem tollit decretum D. Senatoris Brugora, qui tan-
quam I. C. eruditissimus suam non interposuisset au-
toritatem, nisi nouisset, dubium litis euentum.

Non demum obstat, quod subiicitur in eisdem mo-
tiuis probari debuisse, quod huiusmodi periculu-
tantum & timatum fuisset tempore litis mota ab eo, qui onus
assecurandi item suscipere voluisset, prout dicitur in
contractu transactionis, de probando valore litis scri-
bunt Angelus, Castrensis, & Alba in motiuis allegati.
23 Non inquam hoc obstat, quandoquidem litis & aësti-
matio non nisi à valde peritis fieri potest, vt docet Ia-
son in l. si quis cum aliter, nu. 14. versi. quarto, ita te-
nendo. ff. de verbo. oblig. Et iurisconsulto esse oportere respondit Alba in consil. 10. nu. 8. lib. 2. Iuriscon-
sultum autem præstantissimum, & eruditissimum fuisse
D. Senatorum Brugoram notissimum est, qui de-
cretum auctoritatique suum non interposuisset in hac
conventione, nisi cognouisset dubium litis euentum
tanti aëstimari potuisse. Et hoc tempore quo dictus
D. Brandimars prætentit rescindi conventionem hanc
probare ipse debuit lectionem eiusmodi esse, qua rescin-
di debeat ipsa conventione, quæ eandem habet naturam
transactionis, cuius loco facta fuit.

Quod verò postremo loco objicitur in motiuis, ob-
seruatam minime fuisse formam in dispensatione ap-
positam, nempe in celebratione huius contractus ad-
hibitum non fuisse consensem duorum agnatorum,
nil Domin. Equiti Carpano obstat, cum in facto pro
constanti præsupponatur, quod & si olim, anno scilicet
1572. ex iterini Domini Camillus, & Ascanius
de Barbaurijs agnati dicti Domini Brandimartis, nō
tamē constare, quæ in humanis fuerint eo anno 1584.

Liber Duodecimii

Initium à Domino.

C O N S I L I V M M C L X V .

Dicitur supposito citra veri præjudicium, q; ver-
ba illa inuestitura sic scripta, Donamus,
& elargimur in feendum, vt supra, alium re-
ditum annuum duorum millium sexcen-
tum, & quinquaginta quinque scutorum auri ad ra-
tionem librarum quinque Imperialium, & solidorum
decē pro singulo scuto. &c. referri possint, & debeant
etiam ad illam maiorem summam reditus, nempē scu-
torū quindecim millium; attamen nō significare mihi
videtur, q; restitutio integri capitalis scutorū ducentū
viginti quinque millium fieri possit in libris quin-
que, & solidorum decē, pro singulo monetæ nunc currē-
tis; sed verius forte ostendunt, q; si dicti aurei ducentū
viginti quinque millium restituenter in tot libris, nu-
merentur librae quinque, & solidi decē eiusdem ho-
nitatis intrinsecæ, quæ erat eo anno 1539. quo facta
fuit inuestitura, & contractus, quod si non reperitur
moneta & prædicta bonitatis, numeretur tanto maior
summa, qua haber possint aurei ducentum viginti
quinque mille, nunc communiter currentes. Ita ma-
nifeste tradit Albertus Brunus in tract. de augmento,

X 3 & di-

Iacobi Menochij

& diminutione monetarum; limitatione 8. nu. 6. ver.
tertiò quarto; q̄d questionem his proponit verbis.
Tertiò quarto, quid juris si sit simpliciter dictum. Do
in dotem, mutuo, vel depono centum ducatos, ad ra
tionem quatuor librarum pro ducato, quomodo fieret
restitutio: vel si dictū sit. Do tibi centum ducatos in
dotem ad rationem solidorum nonaginta quatuor, pro
singulo ducato, non expreso, quod beat fieri restitu
tio in ducatis: cùm de consuetudine liceat solvere mo
2 netā † pro auro, vt dixi supra latè in 2. limitatione bre
3 uib. si fiat restitutio † in eadem pecunia in genere, pu
ta duc. debebunt dari tot ducati, qui secundum valo
rem eorum tempore solutionis faciunt tot libras, quot
erant in promulgatione, ita quod si erant centum ducati,
ad rōnum librum quatuor, debeant solvi tot ducati,
qui tempore solutionis valeant quatuor libras, & si du
4 catus † creuerit in valore, dabuntur minus, & si decre
uerit, dabuntur plures, figurando exemplum, prout su
pra dixi in 1. q. huius limitationis per ea, quæ ibi dixi,
5 & in præcedēti. q. vbi hoc deciditur: & si ducatos † cre
uissent propter deteriorationem monetæ, prout commu
niter fit, debent dari tot ducati, qui valeant quatuor
centum libras monetæ, eque bona in bonitate intrin
seca, & æquæ pretiosi metalli, & eiusdem ponderis,
scut erant tempore contractus, vt voluit Martinus de
Laud. in d. tract. de moneta, pen. & antepen. col. (est in
6 col. vlt. nu. 29. & 30. qui testatur sic⁹ seruari Papia, &
Mediolani) & pulchrè D. Bart. Soc. in d. cons. 248. in
cip. pro fundamento, iunctis his, quæ latè dixi in 1.
declaratione, post Oldrad. cons. 31. & concorditer ibi
alleg. cum Imperiū censetur inter partes, vt sol
luto † fieri beat fieri debeat de moneta eiusdem bonitatis, cu
ius est ea, de qua in obligatione tempore quo data fuit,
seu tempore obligacionis. l. cum quid. ff. si cert. pet. &
iput ibi latius dixi, nisi aliter actū sit inter partes, vt di
cetur in seq. q. & si talis debitor velit solvere in mone
ta, puta libras, vel solidos, prout in exemplo figurato,
tenebitur solvere centum de antiqua moneta curren
te tempore, obligationis, quod faciat quatuor libras,
aut de illis antiquis solidis, si reperiatur, vel de noua
moneta ad estimationē antiquæ, vt dixi in d. 1. & 3.
declaratione post Oldrad. in cons. præalleg. cum co
cor. ibi signandis declarando, vt ibi latius dixi, & vltra
Doct. prædictos in proposito dotis, hoc est de mente.
Aret. in cons. 11. incip. procedendum, & secundū præ
dicta intelligendum, quod consuluit Bald. in d. consil.
239. incipit. Punctus questionis. Haec tenus Brunus,
Idem quod Socinus, & Brunus præcitat in locis af
firmant Purpurat. cons. 179. nu. 8. & in cons. 522. nu
me. 26. ver. & tota in terminis, qui respondit in casu
debitoris, qui promiserat solvere ducentum viginti quinque
mille numerandos à R. C. pro redēptione Ciuitatis:
Cum n. duo sic diuisa, & separata sint: annus reditus
quindicim milliū aureorum: & capitale ipsum aureo
rū ducentum vigintiquinque milliū D. Duci præstan
dum pro prædicta recuperatione, sequitur dicendum
præjudicium in uno factum, præfertum in minori nō
dicendum factum in altero maiori. Sic sane dicimus, &
habens duplex ius, renunciando unū non dicendum
renunciatio alteri. l. quoties dupli iure. ff. de reg. iuris,
vbi Decius, & Cagnolus, & multis comprobant. Cra
uetta in cons. 242. nu. 6.

S V M M A R I V M .

- 1 Primogenitum confitit, etiam in re certa.
- 2 Prælegatum heredi deducendum, ex tota hereditate, & fieri proprium prælegatarij. nu. 3.
- 3 Prælegatum etiam quod non venire in collationem conser
ri non debere prælegatum.
- 4 Prælegatarium rei particularis nō teneri contribuere ari
alieno, neque coadequationi.
- 5 Prælegatarium rei particularis nō teneri contribuere ari
alieno, neque coadequationi.
- 6 Primogenitura bona non conferri.
- 7 Individua non conferri.
- 8 Collationem bonorum, non habere locum in individuis.
- 9 Collationem Castri, & bonorum primogeniturae, & præ
augati non fieri in pretio, necne.
- 10 Præsumit prius Castrum fuisse relictum, sicq; leg
atum; sicut manifestum est. Nec alter titulus, quam
legati, ni fallor, considerari potest. Alterum est, primo

Legatum

Confilium MCLXVI.

124

- 11 Legatum, in dubio, aliquid commodi afferre debere, nec
esse inutile.
- 12 Collationem inter fratres non habere locum, contra volun
tatem defuncti, vel ex coniecturis colligendam. nu. 13.
- 13 Observantiam rebus dubijs afferre interpretationem.
- 14 Testatoris in eodem testamento repugnantiam circa di
spositionem arguere penitentiam. nu. 16.
- 15 Repugnantiam in testamento arguere voluntatem mu
tatan.
- 16 Mutationem ex intervallo facilius præsumi, quam incon
tinente.
- 17 Testamento secundo dici primum revocatum.
- 18 Remaneat in testamento significare successivam voca
tionem.
- 19 Collationem, in dubio, fieri, saltem in pretio & estimatio
ne & secundum dispositionem iuris communis. nu. 21.

F A C T I S P E C I E S .

Perillustris D. Oldradus Lampugnanus Medio
planensis Comes Ripalte anno 1507. condidit testamento, in quo heredem instituit Ferdinandum filium, cui decedenti sine filiis, & descend
entibus masculis legitimis substituit fratres suos, eorumq; filios, & descendentes masculos equaliter in stirpes, & non per capita; cum prohibitione alienationis, &c.

Anno vero 1527. idem testator condidit codi
cillum, in quo ultrà prædictam alienationis prohibi
tionem in dicto testamento factam, prohibuit etiam quacumque divisionem Castrum Sancti Geor
gij; quia voluit illud in unum solum remanere de
bere, scilicet in maiorem natu ex illis, inter quos fie
ri debuisset diuisio bonorum suorum.

Mortuo dicto Ferdinando herede sine filiis mas
culis, ad fideicommissum admisi fuerunt nepotes
ipsius Testatoris ex fratribus prædefunctis; quorum
maior natu protempore successit in Castro, divisi
deinde inter se in alijs bonis ab ipso testatore re
lictis.

Nunc in dubium revocatur, an primogenitus,
qui nunc Castrum possidet, habere illud beat pre
cipuum, & ante partem; an vero inter ipsos, à Testa
tore ad successionem fideicommissi vocatos co
equatio fieri debeat, etiam respectu valoris ipsius Ca
stri, ita quod in stirpes omnes sint aequales.

Initium à Domino.

C O N S I L I V M M C L X V I .

Xistimo iuri, ac æquitati consentaneum ef
fe, primogenitū nunc Castrum Sancti Geor
gij possessorum illud habere ita præcipū,
& ante partem, vt nulla fieri debeat co
equatio cum alijs ad successionem fideicommissi voca
tis, etiam respectu valoris ipsius Castrum. Priusquam tñ
mea huius intentiæ argumenta proferam, duo obser
uanda esse censeo; quorum alterum est dispositionem
Castrum factam à testatore in codicillo esse quoddam præ
legatum: cùm sit res particularis, quam voluit testator
remanere in primogenitū. Quod verbum remanere,
præsupponit prius Castrum fuisse relictum, sicq; leg
atum; sicut manifestum est. Nec alter titulus, quam
legati, ni fallor, considerari potest. Alterum est, primo

Quarto, & yltimū conclusionem hanc probat auto
ritas

- 1 genituram † ordinari, & cōstitui posse à testatore, nō
solum in omnibus bonis suis, sed etiam in re certa,
& particulari; sicuti scribit L. Louicus Molina in li. 1.
de Hispano. primogeniti. s. c. 8. nu. 13. vers. vt autē, &c.
Hoc præmisso constituo duas conclusiones.
- 2 Prima est, primogenitum nulla ratione teneri coh
eredibus cōferre Castrum hoc sibi à parte prælegatum.
Hæc conclusio sic probatur.
- 3 Secunda est, heredes, cui testator prælegatum † facit, illud le
gatum, ita habere, & consequi debet præcipū, vt ante
partem accipiat: sicuti respondit Scuola in l. Theop
omus. vers. Pollianus autem. ff. de dote prælegata; cu
ius verba hæc sunt. Pollianus autem à marito puellæ
iuratus, scriptis, voluisse patre eandem quantitatem in
dotem accipere etiam minorem filiam, quam maior
aceperit. Quæro, an eandem sumnam, dotis nomine
cohæredes, extra partē hereditatis, minoris filia præsta
re debeant. Respondit, eum, cuius notio est, & estimatu
rum, vt eadem quantitas, ex communi, præcipū mi
noris filia, docti nomine detur. Hæc Scuola, qui ma
nifestè affimat, prælegatum † deduci ex hereditate
communi; & esse debere præcipū ipsius prælegata
rij: atque ita non esse cum cohæredibus communica
ndum. Hoc itaque Castrum à testatore relictum pri
mogenito heredi instituto, vñ cum alijs ipsius testa
toris filijs, vel nepotibus, debuit, debetque deduci ex
tota hereditate, & ante partem assignare dicto pri
mogenito.

Secundū suffragatur constitutio Imp. Diocletia. &
Maximiani in l. à patre. C. de collatio. his verbis scri
pta. A patre verbis precarijs in codicillis relictum, ex
tero iure capiens filia ad collationem dotis virgeri non
potest. Haec tenus ij Imperatores, qui manifestè consti
tuerunt, prælegatum dotis factum à patre fili⁹ ita pro
prium, & præcipū esse ipsius filia, vt ad coequatio
nem faciendam cum alijs heredibus, conferri minime
debeat. Castrum ita hoc in codicillis à testatore reli
ctum primogenito conferri non debet, vt hereditatis
portiones fiant inter ipsos heredes aequales.

Tertiò confert & alia Imp. Seueri, & Antonini cō
stitutio in l. 1. C. si certum peta. cuius verba sic legun
tur. Neque aequaliter, neque visitatam rem desideras, vt
æ alienum patris sui nō pro portionibus hereditarijs
exfoliaris tu, & frater cohæres suus, sed pro & estimatio
ne rerum prælegatarum: cùm sit explorati iuris, her
editaria onera ad scriptos heredes, pro portionibus her
editarijs, non pro modo emolumēti pertinere. Quod
nec tu ipse ignorare videris, cum creditoribus secund
um formam veteris iuris, pro portione tua caueris.
Hæc Imperatores illi, qui pro certo, & comperto ha
bent, prælegatum etiam quota † (quod fortius est) bo
norum adeo esse separatum ab hereditate, vt non te
neatur ipse prælegatarius contribuere aliquid pro solu
tione æris alieni hereditarij. Quam quidem constitu
tionem sic interpretari suit Castrum. in l. si quis seruū.
§. vlt. nu. 3. de leg. 2. & ibidem Petata Hispanus nu. 1.
Rodericus Suarez in l. quoniam in prioribus in am
pliatione. 7. nu. 12. & 13. C. de inoff. testa. & Ludou
cicus Molina in lib. 1. de Hispano. primogeniti. ca. 10.
nu. 8. qui num. 10. post Ioannem le Cirier, in tract. de
primogenitura. lib. 2. q. 5. Tiraq. in tract. de iure pri
mogenitorum. q. 3. nu. 27. & Boerii in q. 204. nu. 41.
cenluit idem multo magis dicendum esse, quod præ
legatum est de re particulari. Si ergo † prælegatarius
rei particularis non tenetur contribuere pro solutione
æris alieni hereditarij, sequitur dicendum, quod nec
tenetur conferre ipsum prælegatum pro coadequatio
ne faciendo cum cohæredibus respectu portionum ha
reditariarum.